

דל.

פירוש ק"ל מס' 35

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
שתקיימה ביום ד', א' באב תשי"ב-23.7.52 בשעה 08.45

- נוכחו: ב. אונג'ה - היו"ד
 א. אלטמן
 ע. איכילוב
 ע. אסף
 ד. בר-רב-האי
 י. הררי
 ז. ורהפטיג
 ע. מילמן
 י. קליבנוב
 ר. שרי
 ס.ב. טרון

- פעדרו: ט. אונג'
 י. בדר
 י. בר-יהודה
 ד. בטסובי
 א. דויטש
 א. חביבי
 נ. חת
 י. כסה
 א. סולטק
 ט. קסיס
 ח. רובין
 י. טעלר
 א. תבורי

מוזמנים: ח. כהן - שר המשפטים
 ח. צדוק - המשנה ליועץ המשפטי

- סדר-היום: 1) חוק להסדר תפיסת מקרקעים בשעת חירום (תיקון)
 2) חוק סעוד ההסתדרות הציונית.

אני פותח את הישיבה.

היו"ד ב. אונג'ה:

אני מציע שנשלח ברכת החלטה מלאה ליו"ד
 הועדה שלבו.

ד. בר-רב-האי:

הצעה בתקבלה.

1. חוק להסדר תפיסת מקרקעים בשעת חירום (תיקון).

לפי הצעה בלתי רשמית של חבר הכנסת הררי,
 אני מעמיד לסדר-היום את החוק להסדר תפיסת
 מקרקעים בשעת חירום (תיקון) תשי"ב-1952.

היו"ד ב. אונג'ה:

מקרקעים בשעת חירום (תיקון) תשי"ב-1952.

ועדת חוזקה, חוק ומשפט
23.7.52
חוק להגדרת תפילות מקרקעית בשעת
חירום (תיקון).

ל. הררי:

אני מסלים עם העובדה שהחוק נמצא בפני
הועדה. אני מבין כי אנחנו יוצאים מתוך הנחה
כי אין אפשרות לפנות את כל הנכסים האלה. אבל אני מציע להתחשב בעליות הבאות
בקר עם החוק הזה:

מבחינת הזמן, בנובמבר יכלאו שלוש שנים
מאז תפוסים הנכסים על פי החוק, אבל אין צורך לשנות כי עצם קבלתו של החוק
הזה על-ידי הכנסת, הייתה מעין ולידציה של כל התפילות הקודמות על-ידי "ההגנה"
וכו'. יש נכסים שהיו תפוסים שבתפילות לפני כניסת חוק זה לתוקפו, כלומר,
שהם תפוסים כבר חמש שנים. (ח. כהן: על כאלה התיקון אינו חל). לא ברור לי
גם מה גודלם של הנכסים שנתפסו בזמן הנכנס.

אם אנחנו מבינים כי אותם הנכסים שנתפסו קודם
לכן צריכים להתפנות עם תום שלוש שנים מקבלת החוק, אני רוצה לדעת האמנם
באמת תפנה הממשלה את כל הנכסים האלה, שנתפסו קודם לקבלת החוק ואושרו לפי
סעיף 30. אחת מן השתים: או שאין זה חל, ואז הממשלה צריכה לפנות את הנכסים
האלה; או שזה חל, ואז יהיו נכסים שהיו תפוסים שמונה שנים על-ידי הממשלה.

אם אנחנו משלימים עם אי-האפשרות לפנות את
כל בעלי הנכסים התפוסים ואם נאדיכים זאת משלוש לשש שנים (וכל זמן שיש מצב
חירום הממשלה יכולה להטות לכל פעם שלוש שנים נוספות), גזמה לי
כי גם מחברי ההצעה הזאת לא התכוונו לכך שגם הנכסים שיתפסו להבא, ייתפסו
לשש שנים. עלינו להבחין בין הנכסים אשר כבר תפוסים שלוש שנים לבין הנכסים
שיתפסו לאחר מכן.

לפי חוק אפשר לערער על כל תפיסה בפני
ועדה בראשות שופט מחוזי. קיבלנו דו"ח לפיו סרבו הועדות במקרים מסויימים
לאשר את תפילת הנכסים על-ידי השלטונות. אך בכל המקרים שאושרו הצווים,
הם אושרו בהתאם לחוק, לתקופה של שלוש שנים ולא יותר. יתכן שהיו מקרים שאילו
היו אושרו לוועדה כי התפילה היא לשש שנים, היא לא הייתה מאשרת את הצו.
אם אנחנו מאריכים את התפיסה באופן אוטומטי, על-ידי כך אנחנו עושים פלסטר
את עבודת ועדת הערעורים. לכן עם ההארכה עלינו לחפש דרך לאפשר לאנשים אלה
לחדש את הערעור.

עד כמה שידוע לי מטלמים לבעל הנכס בכל מקרה
של תפיסת נכסים, אבל השאלה היא לפי מה קובעים את התשלום. משרד הבטחון,
שחוא עפ"י רוב המסדר האחראי לתפיסה, משלם - עד כמה שאני יודע - לפי פקודת
הנזיקין (פיצויים) (הגנה) 1940, בה יש סעיף האומר כי לא יביאו בחשבון
התיקנות שבאה עקב מצב בלתי נורמאלי של קרבות וכו'. התשלום אינו מספיק.
הכסף הזה אינו מספיק לאחוז מליניטאלי של ההוצאות על קרקע בוד. לא יתכן
שנתעלה מן הבעיה הזאת.

גם לגבי הנכסים שכבר נתפסו לא הייתי מציע
הארכה אוטומטית, אלא שמדי שנה בשנה תהיה בדיקה מחדש של כל אותם המקומות
התפוסים ליותר משלוש שנים.

בסעיף 30 נתנו בחוק אפשרות של ולידציה,
וזו הייתה הכרח לכל מיני תפילות אשר לא ברור באיזו דרך חוקית הן נעשו. לפי
סעיף זה אפשר עד היום להוציא בכל פעם אישורים על תפילות קודמות-חוקיות
שנעשו בטרם נכנס החוק לתוקפו. הגיע הזמן שלוש שנים לאחר קיום החוק,
שהממשלה תסדיר את כל הדברים הבלתי חוקיים, שדבר זה לא ימשך עד אין סוף.

ח. כהן:

לשם צורך תפילה עליהם חל התיקון הזה,
צווי דיוור עליהם אינו חל התיקון הזה.
אנחנו מדברים על צווי תפילה. צווי-הדיוור הם הרבה יותר מסודרים מצווי
התפיסה, מפני שמשנתאח הרשות המוסמכת צו דיוור, האדם שלטובתו ניתן צו הדיוור
בחסב לדיוור מוגן לפי חוק השכירות. אמנם אין הומאזשלם פיצויים אלא שכר
דירה, אבל חוג משלם שכר דירה לפי פקודת הגבלת שכר הדירה, והאמבלל אינו גרול.

מה שנוגע לסעיף 30, חבר הכנסת הררי טוען
בשני דברים: קודם כל, אין זה נכון כי הרשות המוסמכת הוציאה אישורים לפי
סעיף 30. אני מתפלא לטעון זאת ואני מוכן לעשות מעשה במקרה שזה נכון שהרשות

חוק להסדר תפיסת מקרקעים בשעת חירום (תיקון).

ד.ל.

ח. כהן:

המוסמכת בתנה מיזה שהיא אישור לפי סעיף 30. (י. הררי: אני יודע על סקרה כזה). אם יש סקרה כזה, אני מבקש להביאו לידיעתך. סעיף 30 קובע כי אם התפיסה נעשתה לפני היכנס החוק לתוקפו, תיחשב התפיסה לתפיסה לפי החוק, או לצו דיוור לפי החוק, הכל לפי הסקרה, וכאילו ניתנה ביום אשר בו נכנס החוק לתוקפו. היו הרבה מאוד צוויים שלטונות המנדט לפי תקנות ההגנה, 1939, עליהם חל סעיף 30. הרשות המוסמכת לא נתנה כל אישור חדש במקרים אלה, אבל הטוויק בנכס מסויך להחזיק בו ללא כל צורך באישור נוסף.

אין כלל אפשרות ואין כלל להעלות על הדעת שנוכל לפנות אפילו את מרתם הבכיים שנתפסו עוד לפני היכנס חוק זה לתוקפו או לפני קום המדינה. התיקון הזה צריך לחול על כל הנכסים אשר לגביהם חלה ההגבלה הזמנית הזאת של שלוש שנים בחוק המקורי. הבריחה האחרת היחידה היא שנקבל את התקציבים הדרושים לבנות בניינים חדשים או לקנות את הבניינים התפוסים, ואין כל טיכוי כזה.

אשר לגובה הפיצויים, אני יכול להודיעכם כפי הפשלה מינתה לפני שבועיים ועדה בינמסרדית אשר בה פיוצגיים בעיקר מסדר הבטחון, משרד האוצר, משרד המשפטים, משרד הפנים, שעליה להציע לממשלה שיטה חדשה לקביעת הפיצויים לצורך פקודת הפיצויים (הגנה), במקום השיטה הקבועה עכשיו בחוק. כשבקבל את דני"ח הועדה הזאת, נעבד הצעת חוק.

אותם הדברים אמורים, כמוכן, גם לגבי השכירות, וכבר הודעתי לוועדה כי החוק שגוא לתקן את פקודת הגבלת שכר הדירה נמצא עכשיו בשלב סופי של דיוני הממשלה.

בנוגע לזכות הערעור, עלי להסר לכם כי כמעט שלא ניתן צו תפיסה או צו דיוור מבלי שהיה עליו ערעור לוועדת הערעור. אם אמרתי בכנסת כי מתוך 800 צוויים בוטלו 17 על-ידי וועדות הערעורים, זה בותן תמונה שאינה לגמרי מדויקת, מפני שבכל המקרים בהם זאתה הרשות המוסמכת טיש לה טיכויים להפסיד בוועדת הערעורים, היא לא היכתה עד שוועדת הערעורים תפסוק את הדין אלא ביטלה את הצו מצדה, או הגיעה לידי הטכס עם הצד הנוגע בדבר. קרו גם מקרים רבים שכוני לפייס את בעל הנכס ש נתפס, שילם האדם שצריך היה לקבל את הדירה או המסרד "דמי מפתח" או תשלום אחד. חוץ מזה, בוטלו ערעורים ש היו אולי מביאים לתוצאה חיובית, כלומר שוועדת הערעורים הייתה מקבלת את הערעור ומבטלת את הצו.

מכיון שרוב רובם של צווי התפיסה היו בפני ועדת הערעורים, נראה לי כי אין עכשיו מקום להביאם בפניה מחדש, אם כי אינני רואה התנגדות עקרונית לכך. דבר זה אמנם יצריך את וועדות הערעורים בעבודה מרובה ויעטים עול נוסף על תקציב משרד המשפטים, אבל אם זה הוא התנאי להסיג שלום בין הטיעות בכנסת, מקבל זאת ברצון.

י. הררי:

האם תסכים הממשלה להכניס מבחנה: לקבוע כי הכלל הוא שלוש שנים והיוצא מן הכלל המצבים מיוחדים יהיה מעל שלוש שנים, כלומר, שלא יהיו בבת אחת שש שנים, כי אז כבר אין הבדל בין שש שנים לבין 20 שנה.

ח. כהן:

אני מסכים שאין בכך הבדל גדול, ולו אני הייתי צריך להחליט על כך, הייתי מחק את הגבלת הזמן. אך אינני יכול להסכים לכך ששלוש שנים יהיה הכלל ושש שנים יהיה היוצא מן הכלל, כי אז יהיו לנו רק מקרים של יוצאים מן הכלל, וזה מגוחך. (י. הררי: ומה ביחס לבכסים שנתפסים היומם?) אם היו צריך לתפוס נכס - וזה קורה באופן יוצא מן הכלל - אין כלל להעלות על הדעת שאפשר יהיה לפנות את המקום לאחר שלוש שנים.

חוק להסדר תפיסת מקרקעי בשעת חירום (תיקון)

ע. איכילוב:

בעניני מסון כשיש לשפוט בין הציבור לבין היחיד, דנים לטובתו של היחיד. לפי השקפתי צריך הייתי להציע להחזיר את הרכוש לבעליו ולהטיל על הממשלה לקנות אותו או לפנות אותו. אבל אינני יכול להציע זאת. בין הנכסים האלה ישנם שני סוגי רכוש; יש רכוש שהממשלה אינה חושבת לעזבו לעולם, ויש רכוש שהממשלה מחזיקה בו באופן זמני. במידה שזה נוגע לרכוש שהממשלה אינה חושבת לעזבו, יש לחשוב על חוק פיצויים סתומן. במקומות שהממשלה מחזיקה ברכוש באופן זמני, צריך שלא להשלות את האנשים ולהגיד להם כי מאכזבנים להחזיק ברכוש עוד שלוש שנים או שנה או שנתיים, ולקיים את אשר אומרים, כי אנשים עורכים לפי זה את תפניותיהם. מדוע צריך היחיד להיות מקופח? הממשלה חייבת למצוא הסדר. אנחנו חייבים להגן על האזרח, זוהי חובתנו במקרים כאלה. כדי שנוכל לעמוד על פעולות הממשלה בענין זה, אני מציע להאריך זאת לשנה אחת, ואין זה אומר שלאחר שנה זו לא ניתן ארכה נוספת. אני רוצה שהשנה הזאת תכריח את הממשלה להגיע להסדר ולתיקונים מתאימים.

אני מצטרף להרבה מבריו של חבר הכנסת הררי, ומשום כך אני מציע כפשרה להאריך עכשיו לשנה אחת בלבד.

ד. בר-רב-האי:

בכונן שאנחנו צריכים להגן על האזרח. אין זה טוב כשהאינטרס של האזרח עומד בקוליוצא עם האינטרס של המדינה, אך ברור כי במקרים כאלה, האינטרס של המדינה קודם.

אני מסיל ספק אם התיקון הקצר שהוצע על-ידי הממשלה יכול לפתור את כל אותן הבעיות שהעלה חבר הכנסת הררי. אם חבר הכנסת איכילוב מציע הארכה של שנה, כשאנחנו שומעים הודעה מפורשת שש המשפטים כי אין זה בא בחשבון שבעבור שנה אפשר יהיה לפתור את הבעיה, הרי הוא בעצמו יוצר את אותה אשליה מסוכנת. אני הייתי אומר שגם שש שנים אינן מספיקות. אינני יודע אם הצעת הממשלה פותרת את הבעיה הזו, אבל אני צריך לחניח כי הממשלה שקלה בדעתה כשהציעה את ההצעה הזאת. כל יתר הבעיות שהעלה חבר הכנסת הררי, כבודן במקומן מונח, אך הן חודגות ממסגרת התיקון הזה.

אני מצדין ברצון את הסכמתו של שר המשפטים לאפשר ערעור מחדש, ולאור ההודעה הזאת יהיה צורך לתקן את כל החוק. אני מציע שנקבל בכתב את התיקון המוצע.

ה. שרי:

הכנסת האפשרות לערער מחדש היא אשליה ויצירת מצב דוח של מפה נפש לאזרח. ברור שאי אפשר יהיה לפנות את רוב הנכסים התפוסים על-ידי פתיחת פתח לערעורים בסיסונות בלצור עבודה רבה לשופטים ופרנסה לעורכי דין נפסח נפש לאזרחים. אינני דואג למפח הנפש הפרטי כי אם להלך הדוח האנטי ממלכתי בעקבות אשליה כזו. מוטב למצוא דרך שהמסדר הנובע ישתדל לשחרר נכסים במקרה שאין הכרח בהחזקתם.

אני חושב שיותר נכון היתה עושה הממשלה לו לא היתה מבצילה את החוק למספר שנים. יש לנו קריטריון טוב יקטיבי: שעת החירום. אני רואה בכך פשרה מצד הממשלה. אם תפוסים בנינים על-ידי הממשלה, במה פחותה זכותה של הממשלה מזכותם של דיירים אחרים? אם אפשר יהיה לקנות את הנכסים, יעשו זאת בעוד שלוש שנים. מה היו אומרים בעלי הנכסים לו היו קונים את הנכסים בשעה שהיה מסבד ויהודים עזבו את ידושלים? אינני רואה בחוק זה פגיעה באזרח שהיא יותר חמורה מן הפגיעה בשורה של חוקים אחרים המבנים על המשתמש בנכס בפני בעל הנכס.

לגבי מגושים ואדמות תפוסות, נראה לי כי ניתן למצוא פתרון לא בדרך החוק אלא בדרך אדמיניסטרטיבית. אם הממשלה תודיע לכל בעלי הקרקעות התפוסות על-ידי המדינה ושאין סיכוי לשחרורן בקרוב שהיא מוכנה להעמיד לרשותם קרקעות מן הרכוש הנמצא בידי המדינה,

דל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
23.7.52

חוק להסדר תפיסת מקרקעים בשעת חירום (תיקון).

ד. סרי:

אם כנכס המדינה ואם כרכוש נפקדים. אינני חושב שצריך לעשות זאת בדרך של סינוי החוק, אך נדמה לי שיכולה להיות המלצה כזאת מטעם ועדה של הכנסת, על מנת שטרם המספטים יתן דעתו על האפשרות הזאת.

אני מציע לקבל את הצעת המטסלה כפסדה הכרחית

והוגצת.

ז. סליבנוב: לא הייתי רוצה ליכנס לפולמוס על זכותה של המדינה להפקיע רכוש פרטי.

אם יש דרישה לעשות רביזיה של החוק כולו, אי אפשר לומר כי המטסלה הגישה לנו הצעה להאריך את החוק לשלוש שנים וכי אסור לנו להיכנס ליתר הדברים. החוק עבר בוועדה רק בגלל ההגבלות שהיו בו. והביטו עליו כעל גזירה שאפשר לקבלה לתקופה טובבלת עד מאד. מטעם כך המטסלה מציעה עכשיו סס שנים במקום שלוש שנים, היא מציעה לסנות את החוק מיסודו, ובעצם צריכה היתה להביא לנו הצעת חוק חדשה. מטעם כך יש לנו זכות חוקית, פוליטית ומוסרית, ודווקא לטובת הכלל, וגם לטובת היחיד, להיכנס לרביזיה של החוק כולו.

אני חושב שטרם הררי העיר הערות צודקות, ואני תומך בהן. הייתי מציע למסדר המספטים להביא הצעה של סינוי סעיפים יסודיים בחוק, לאור ההערות שנשמעו. אינני חושב שההצעה להאריך זאת לסנה אחת פותרת את הבעיה. אני מתנגד גם להלך הרוח של סר המספטים, החושב שאפשר בכלל לבטל את הגבלת הזמן. אני מציע שהוועדה שלנו תטב על המדוכה, ותתקן את הסעיפים שיש בהם עוול בולט כלפי האזרח שנכסיו נתפסו.

נאמר כאן כי לגבי רכוש שאין תקווה כי המטסלה תוכל לסחרר אותו בתקופה הקרובה, רצוי לחסוב על פדיון הרכוש בצורות טובות. אין לי ספק כי אפשר היה להחליף חלק גדול מן הרכוש הזה ברכוש אחר של המטסלה. אפשר היה גם להטיל מלווה חובה לתקופה ארוכה על מנת לבדוק את הרכוש הזה. יש לזה גם ערך פוליטי רב: שהאזרח במדינה ירגיש כי המדינה אינה גוזלת אותו.

אני מציע סליסיבה הקרובה נקבל הצעה מטעם מסדר המספטים לרביזיה של החוק כולו.

ז. ורהפטיב: אינני חושב שנוכל לרונ בכל סעיפי החוק הזה מבלי שנקבל לכך מנדט מהכנסת. ברור שזה נושא חדש. אם המטסלה תרצה לקחת בחזרה את הצעת החוק הזו ולהביא הצעת חוק חדשה, אפשר יהיה לרונ בכך.

יש לנו סתי בעיות: בעיית הנכסים שנמפסו לפני היכנס חוק זה לתוקפו ובעיית הנכסים שיתפסו בעתיד. ברצוני לשאול את סר המספטים אם אפשר להגביל את התיקון הזה רק לאותם הנכסים שנמפסו לפני היכנס החוק הזה לתוקפו. בעצם, המטסלה יכולה לעקוף את החוק ולהוציא צווים חדשים על אותם נכסים שכבר נדפסו פעם.

אם המטסלה היתה מוכנה יחד עם התיקון הזה לסנות ועדה בינמסרדית או ועדה מטסלתית אחרת לבדיקת הנכסים שנמפסו ושדוצים להאריך את תקפה של התפיסה לשלוש שנים נוספות, על-מנת לראות

חוק להסדר תפיסת מקרקעין לשעת-חירום (תיקון)

א. אלטמן:

אין דבר קל יותר מאשר להציע שלוש שנים
לאחר תפיסת הנכסים האדמה של שלוש שנים,
והממשלה הולכת בדרך הקלה ביותר. בעבור שלוש שנים ודאי יציאו
האדמה נוספת לשלוש שנים. יש לדבר הזה השפעה על המערכת הכלכלית.
אנשים יזווכחו לדעת כי אינם יכולים לעשות כרצונם ברכושם. אין זה
טוב במדינתנו, כשאנחנו מעונינים בפיתוח. צריך להגביל את סמכויות
הממשלה בטוח זה.

אקח לדוגמה את ירושלים. בקטמון הבקעה
גרים אנשים ההודים רכוש מסלתי, מפני שאין הם מסוגלים להחזיק
כראוי, ורכוש זה שווה הדבה עשרות מיליון ל. אשר היה להשתמש
ברכוש הזה לצרכי הממשלה. עוד עכשיו אפשר לעשות. זו דרך קלה מן
הדרך המוצעת בחוק זה. בינתיים, עד אשר יוסגר הדבר, אפשר להאריך
את החוק לשנה אחת.

ב. ס. סגן:

יש רוב, והרוב הוא הארגומנטציה החזקה
ביותר להצדקת החוק. החוק יעבור. אבל
אני רוצה לשאול את סר המספטיים: במקרה שבעל מגוש או בעל נכס אחר
שנתפס ושהוא הנכס היחיד של בעליו, ירצה לקבל נכס אחר הנמצא בידי
הממשלה ושנאפשרותה של הממשלה לתת לו, האם תהיה הממשלה נכונה לעשות
זאת?

ג. הררי:

חבר הכנסת בר-רב-האי טען כי יש בהצעת
נושא חדש. אין זה נושא חדש, מכיון של
החוק בנוי על האדמה של שלוש שנים, ואם דוברים להוציא מן החוק את
הדבר היסודי הזה, מובן שמערערים את כל יתר הנתונים בחוק. לכן,
כל ההצעות שהצעת לא היו נושא חדש. הממשלה מציעה האדמה של ס
שנים, וכל דבר שחבר הוועדה מציע כתבאי לאארכה זו איננו נושא חדש.

אינני מקבל גם את יתר טענותיו של חבר
הכנסת בר-רב-האי. מנסיון של מי שהיה גם בקואליציה וגם באופוזיציה
אני יודע כי להיות בקואליציה אין פירושו לאשר תמיד ולהגן באופן כולל
על כל מה שמציעה הממשלה, מפני שאם עושים זאת במצב מוזר
משהממשלה מקבלת איזו הצעה של האופוזיציה לאחר שחברי הקואליציה אפכו
אותה לדבר אשר רק אדם שאינו רוצה בטובת המדינה יכול להציעו.
אינני רואה את הקדושה של שש שנים לעומת שלוש שנים, חוץ מן העובדה
שהממשלה הציעה זאת.

אינני מתפעל מטענתו של חבר הכנסת סרי
שהצעת תתן פרנסה לעורכי-דין. כל תיקון יתן פרנסה כזו. האם בגלל
זאת לא נכניס תיקונים בחוקים? אם אבן הבוחן שלנו תהיה עבודת
הסופטים, הרי כל דבר שאנו עושים פה נותן עבודה לסופטים! מה שנוגע
למפח הנפש לאזרחים, אני מבטיח לסדר הכנסת בר-רב-האי שהארכת תוקפו
של החוק משלוש שנים לשש שנים יש בה יותר מפח נפש לאזרחים מאשר מתן
האפשרות לעדער על כך.

מוזר כי חבר הכנסת בר-רב-האי בכל זאת דואג
לאזרח במקרה שזה נוגע לקרקעות, והוא מציע שהממשלה תאשר החלפת חלקות
קרקע. כאן הוא כבר דואג פחות למדינה ויותר לאשרח. אני דואג לאינטרסים
של האזרח, ותפקידו של חבר כנסת לפעמים לדאוג לאינטרסים של האזרח.
לכן אני מציע לקבל את התיקונים שהצעת.

אומרים כי הממשלה תסדיר זאת סוף סוף.
צריך סיהיה עליה סוף, כדי שתעשה זאת. אם אין סוף כזה, יש לנו דוגמה
של סרונה בתל-אביב, שלאחר העברת משרדי הממשלה לירושלים נסארו כל
חבתיים תפוזים.

כשמשרדי הממשלה הועברו לירושלים הוציאה
הממשלה תקנות לשעת-חירום שביטלו את זכות הערעור בקשר עם תפיסת נכסים.
לאחר זאת אמרה הממשלה כי אין היא מבקשת הארכת תוקפן של התקנות, אבל
התקנות כבר עשו את שלהן.

ועדת החוקה, חוק ומספט
28.7.52

רל/מי

חוק להסדר תפיסת מקרקעין לסעת חירום (תיקון)

י. הרדי:

אם אומרים שאפשר לתפוס נכס לשלוש שנים, צריך שהממשלה תפנה את הנכס כעבור שלוש שנים ותתפוס נכס אחר, או שתתן פיצויים לבעליו, או שתגיע אתו לידי הסכם.

אני מקבל את הצעתו של חבר הכנסת קליבנוב, האומרת ששר המשפטים יציע לנו בשם הממשלה הצעה חדשה. על כל פנים, אני מציע. שהתיקון הזה לא יחול על נכסים שכבר תפוסים שלוש שנים. לגבי נכסים שכבר תפוסים שלוש שנים יחולו כללים אחרים ותהיה אפשרות לערער מחדש.

אני סמח על הודעת שר המשפטים כי אינו מסער שמסתמסים בסעיף 30. את המקרה הספציפי שאני יודע עליו אניא לפניו. אבל אם כן, אני מבין שאין התנגדות להגביל את סעיף 30 עד לחודש נובמבר.

על אף ההבטחה כי קיימת ועדה בין-מסודית הדנה בפיצויים, אני מציע כי לגבי כל נכס שנחפס למעלה משלוש שנים יטולמו הפיצויים המסויים, בהתחשב עם כל הכללים אשר בסעיף 12 של חוק ההסדרה. סם מדובר על קונה ומוכר, ופה צריך לדבר על סוכר ומשכיר וחוכר ומשכיר.

ה. להו: לטאלתו של חבר הכנסת ורהפטיג: אני רוצה להביא

לידיעת הוועדה את החלטת הממשלה מיפס 18.5.52, וזו לסונה: "ועדת הסרים לאיסור חוקים טטנה ועדת טטנה לבדיקת נכסים שנחפסו לפי חוק להסדר תפיסת מקרקעין לסעת חירום, ותבחן אילו נכסים אפשר לרכוש בדרך הטכס עם בעליהם ואילו נכסים יש להפקיע על פי פקודת קרקעות (רכישה לצרכי ציבור) 1948". ועדה זו הוקמה עוד לפני חילופי הגברי בממשלה, וחבריה היו: שר האוצר, שר התחבורה והסר נפתלי, לרגל המאורעות שארעו לאחר סכן, נפסקו פעולותיה של הוועדה, אבל הוועדה קיימת ותמטיך לפעול. ז. ורהפטיג: האפשר יהיה להודיע בכנסת על קיום הוועדה? כן.

אני מצטער מאד כי ההצעה אשר הצעתי בראשית דברי על מנת להביא פשרה וסלום בין כל הסיעות, לא הביאה לכן שבאמת הסדרו תמימות דעים בוויכוח שהיה כאן. אסרתי כי אם אוכל על-ידי הצעה זו להסיג סלום, אסכים לה. מכיון שלא הסגתי זאת, אני מצטרף לדעתו של חבר הכנסת שרי שנתיבת האפשרות לערער פותחת פתח של תקווה לכל בעלי הנכסים שנחפסו, ומכילין שאין לאל ידה של הממשלה לסחרר למעשה את הנכסים התפוסים - וועדת הערעורים לא תוכל להתעלם מן המצב הזה - הרי שזכות הערעור הזאת אינה נותנת, למעשה, ולא כלום, ומוטב לוותר עליה.

סקלנו בכמטלה את האפשרות שדיבר עליה חבר הכנסת ורהפטיג: להאריך את תוקפם של הצווים שכבר נעשו לשלוש שנים, אבל להשאיר את התבילה של שלוש שנים לגבי צווים שיעשו להבא. החלסנו לא לעשות זאת מאחר שחטבנו שיהיה בכך אייחוד כלפי בעלי הנכסים שנחפסו בשנים קודמות. אני יכול לסוב ולהבטיח כי הממשלה אינה מחזיקה בנכסים לסם תענוג, וכשהיא יכולה לשחרר אותם, היא עושה זאת. (י. קליבנוב: האם אפשר לקבל סטטיסטיקה כמה נכסים שוחררו בטסך הזמן?) מסרתי זאת בכנסת.

ההצעה לתפוס נכסים חדשים ולשחרר בנינים תפוסים היא הצעה אמסורדית. לא זו בלבד שזה יעמיס על תקציב הסדינה מעמסה כבדה של דמי העברה וכדומה, אלא שאין כלל אפשרות למצוא את הבנינים הדרוטים.

לטאלתו של חבר הכנסת טשון: אם הממשלה מחליטה להפקיע נכס מסויים הדרוש לצרכיה, היא מסתדלת להגיע לידי הסכם של חליפין עם בעל הנכס, על מנת שלא תצטרך לתת לו כסף מזומן. כל זמן שהממשלה אינה מחליטה להפקיע את הנכס, זה אומר שיש לממשלה אפשרות להחזירו, ואז אינה מתעוררת סאלת החליפין. אם הממשלה רואה אפשרות להחזיר את הרכוש, אין לתבוע מטנה לרכוש אותו. אני מניח שישנן קרקעות התפוסות על פי חוק זה, שאין בדעת הממשלה להחזירן. לגבי אלה תחליט הוועדה כי יש להפקיען, ויתנהל מסא ופתן בדבר חליפין.

ועדת החוקה, חוק המספט
2.7.52

רל.

חוק להסדר תפיסת מקרקעים בשעת חירום (תיקון).

ח. כהן: סכל הטעמים האלה אני חושב שהדבר הטוב ביותר הוא להעמיד להצבעה את הצעת הממשלה כפי שהוצעה.

הייתי מנסח את הצעת ורהפטיב כך: "במקום סעיף 6 (א) יבוא סעיף זה: "מקרקעים שנתפסו על-פני צו תפיסת מקרקעים לפני יום י' באב תשי"ב (1 באוגוסט 1952) לא יוחזקו בין מתוקף צו אחד וכין בתוקף צוים אחדים במסך תקופה העולה על שש שנים; ומקרקעים שנתפסו על-פני צו תפיסת מקרקעים אחרי יום י' באב תשי"ב (1 באוגוסט 1952) לא יוחזקו בין בתוקף צו אחד וכין בתוקף צוים אחדים במסך תקופה העולה על שלוש שנים."

י. הררי: אינני יכול להציע עתה ניסוח מדויק של הצעותי, אבל אני מודה להם העקרונות:

1. הארכת תקופת התפיסה לשלוש שנים נוספות תחול רק על נכסים שהיו תפוסים ב-1 באוגוסט 1952 ולא על נכסים חדשים שנתפסו לפי חוק זה.

2. נכסים שנתפסו ומוחזקים לאורך שלוש שנים, יוכל בעל הנכס לערער. מדי שנה בשנה לוועדת ערעורים אם יוכיח כי נוצרו עובדות חדשות שועדת הערעורים לא הביאה אותם בחשבון בערעור הקודם.

3. לאחר תאריך שהממשלה תקבע לא יוצאו תעודות לפי סעיף 30 של החוק. הכרונה היא לולידציה של נכסים שנתפסו לפני כן.

4. בכל נכס המוחזק יותר משלוש שנים, בהתאם לתיקון שאנחנו מכניסים עכשיו, תשלם הממשלה עבור ערך הנכס לפי הכללים שנקבעו בסעיף 12 לפקודת תפיסת נכסים לצרכי ציבור, 1943, כלומר, יובא בחשבון גובה המסים, ההערכה לצרכי מסים וכו', ובמקום קונה ומוכר יהיה חוכר ומחכיר או שוכר ומסכיר.

ע. איכילוב: אני מקבל את הניסוח של סר המספטים בתיקון הבא: במקום שש שנים - ארבע שנים.

- 1. הוחלט: לא לקבל את הצעות של י. הררי. הסתייגות לי. הררי וי. קליבנוב.
- 2. לא לקבל את הצעת ע. איכילוב: במקום שש שנים - ארבע שנים. הסתייגות לע. איכילוב וא. אלטמן.
- 3. לקבל את הצעת ורהפטיב כפי שנוסחה על-ידי סר המספטים.

היו"ר ב. אזניה: אני רוצה להביא לידיעת הוועדה את סכתבו של חבר הכנסת בר-יהודה, בו הוא טוען כי שלא כבועדות אחרות לא הוזמן סר המספטים אף פעם למסור לוועדת החוקה סקירה על המצב במסדרו, ומציע להחליט על כך. מכיון שקיבלתי את הסכתו של סר המספטים לכך, נעמיד בסדר-היום של ישיבת הוועדה בעוד שבועיים סקירתו של סר המספטים.

2. חוק מעמד ההסתדרות הציונית.

היו"ר ב. אזניה: מעירים את תשומת לבי כי בישיבה שלפני הקודמת נשארו בסעיף 1 של החוק שתי גירסות, והוחלט להשאיר את החוק בפני הוועדה למסך שבוע ימים, ואם גינתיים לא יובא נוסח מוסכם, יובאו לכנסת שתי הגירסות בסעיף 1.

הישיבה ננעלה בטעה 10.30.